

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	VO/FB/2001/38249		14 november
Onderwerp		Doorkiesnummer	
VO-scholen met negatief saldo			

Tijdens het algemeen overleg op 14 juni 2001 over **de Financiële verantwoording over het jaar 2000 en aanverwante stukken**, heb ik naar aanleiding van vragen van mevrouw Barth (PvdA) toegezegd een brief te sturen met nadere informatie over vo-scholen met een negatief saldo.

Verzocht is om na te gaan of bij de vo-scholen die 1999 met een negatief exploitatieresultaat afsloten, sprake is van een meerjarige problematiek of dat het om een incidentele gebeurtenis gaat. Tevens moest nagegaan worden of er samenhang is met geconstateerde kwaliteitstekorten. Het beantwoorden van de vragen heeft even geduurd, omdat het zo mogelijk was de meest recente financiële gegevens over 2000 daarin mee te nemen.

Sinds het invoeren van lumpsum vanaf 1996/1997 zijn scholen verplicht om jaarrekeningen en -verslagen in te dienen bij het ministerie. Scholen moesten hier aan wennen - het gaat om een groeiproces - en de kwaliteit van de geleverde jaarrekeningen verbetert dan ook geleidelijk.

Het agentschap Cfi analyseert de jaarrekeningen en bestuursverslagen om de financiële positie van het vo-veld te kunnen monitoren. Voor het analyseren van de recente positie staan, in verband met de volledigheid van de gegevens, financiële gegevens van 1998, 1999 en 2000 ter beschikking. Daarbij wordt een aantal (financiële) kengetallen gebruikt met een belangrijke signaalfunctie.

Voor het beantwoorden van de vraag is rentabiliteit het

belangrijkste kengetal. Met rentabiliteit wordt aangegeven wat de feitelijke verhouding is tussen de reguliere rijksbijdrage en de dagelijkse uitgaven (voornamelijk personele en materiële kosten). Het feitelijk verschil tussen inkomsten en uitgaven (het exploitatiesaldo) is hier van belang.

Daarnaast is nagegaan wat de reserves van de scholen waren in de jaren 1998 en 1999. Hiermee kunnen tekorten op het exploitatieresultaat worden opgevangen. Op zich hoeft een negatief exploitatiesaldo geen probleem te zijn. Als er meer jaren achtereen tekorten zijn, kan wel op de structurele reserves worden ingeteerd.

Verder is ook (zoals gevraagd) bekeken of er een relatie bestaat met de kwaliteit van de scholen. Hiervoor zijn inspectiegegevens gebruikt.

Feitelijk beeld

Van de 382 bevoegde gezagsorganen¹ hebben 86 (23%) in 1999 een (volgens de normering onvoldoende) rentabiliteit lager dan -1% (minimaal 1% hogere uitgaven dan inkomsten). Bij in totaal 2.080 miljoen aan inkomsten hebben deze 86 besturen een exploitatietekort uit gewone bedrijfsvoering van 56,5 miljoen. Daar tegenover staat op de balans een totaalbedrag aan eigen vermogen en voorzieningen van 639 miljoen.

Van de 86 hadden 37 besturen ook in 1998 een rentabiliteit lager dan -1%. Dat jaar staat op hun balans een exploitatietekort uit gewone bedrijfsvoering van 29,8 miljoen tegenover een bedrag aan eigen vermogen en voorzieningen van 221,9 miljoen. In 1999 bedroeg dit respectievelijk 26,2 miljoen tegenover 209,7 miljoen.

Conclusie: er zijn exploitatietekorten, maar het eigen vermogen is van dusdanige omvang, dat er voorlopig geen faillissementen worden verwacht. In sommige gevallen kunnen bij ongewijzigd financieel beleid van de instellingen wel problemen ontstaan. Deze instellingen worden dan ook zorgvuldig gemonitord.

Vergelijking van rentabiliteit 1998/1999 met 2000

Uit de (nog niet compleet geanalyseerde) gegevens van 2000 blijkt dat 12 van de eerder genoemde 37 bevoegde gezagsorganen voor het derde achtereenvolgende jaar een (onvoldoende) rentabiliteit lager dan -1% te hebben.

Kwaliteitskaart 2000 en 2001 van de inspectie van het onderwijs

Om na te gaan of er een samenhang bestaat tussen bovengenoemde

¹ Het bevoegd gezag (bestuur) van een school beslist over de besteding van middelen. Verantwoording van de besteding wordt door het bevoegd gezag gedaan in de jaarrekening. Gegevens op individueel schoolniveau zijn dan ook minder relevant. Om die reden heeft de in deze brief verstrekte informatie betrekking op gegevens van bevoegde gezagen.

financiële problemen en kwaliteitstekorten, zijn voor deze scholen de kwaliteitskaarten 2000 en 2001 geanalyseerd. Voor de kwaliteit van de instellingen is gekeken naar de opbrengstgegevens (kwaliteitskenmerken: rendement onderbouw, van derde leerjaar naar diploma zonder zittenblijven, gemiddeld cijfer alle vakken centrale examens).

Bevindingen

Bij vier van de eerdergenoemde 12 besturen is op de kwaliteitskaarten sprake van matige resultaten. Hieronder behoort ook een grote gemeente.

Het is riskant om hieruit vergaande conclusies te trekken. De gegevens betreffen de opbrengsten van het onderwijs, en niet de totale kwaliteit (inclusief het onderwijsleerproces).

Verder gaat het om een beperkt aantal scholen. Ter illustratie het volgende: landelijk blijken de resultaten van scholen uit de grote steden minder te zijn dan die van de scholen uit de rest van Nederland. Bij de selectie zijn scholen uit grote steden oververtegenwoordigd. Eénduidige, algemene uitspraken zijn dan ook niet mogelijk.

Conclusie: op dit moment zie ik geen causaal verband tussen de negatieve exploitatiesaldo's en de kwaliteitsgegevens, maar het bestaan van een mogelijk verband wordt zeker gevolgd.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(drs. K.Y.I.J. Adelmund)